

Tartu Eralasteaed TERAKE

Hea lasteaia analüüsi kava

Tartu Eralasteaed Terake on tegutsenud alates 2009. a. oktoobrist. Oleme lastevanemate algatusel loodud kogukonna lasteaed ning üks osa Hariduse Edendamise Sihtasutuse haridusalasest tegevusest koos Tartu Erakooli ja huvikooliga HuviTera. Lasteaias on üheksa rühma kokku 175 lapsega. Tegutseme Tartu kesklinnas Tähe tänaval (TäheTerake) ning alates 1.09.2019.a. kolmerühmalise filiaalina Optika tänaval Lõunakeskuse lähedal (LõunaTerake). TäheTerakeses on kuus rühma - sõim, rahvusvaheline rühm, sobitusrühm ja kolm aiarühma (lapsed vanuses 3-6 a), LõunaTerakeses 1 sõimerühm ja 2 liitrühma. Lasteaias kollektiiv on 36 liikmeline. Käesoleval sügisel tähistame lasteaia kümnendat sünnipäeva. Oleme Eestis üks väheseid lasteaedu, kes töötab igapäevaselt [Reggio Emilia pedagoogika](#) põhimõtetest lähtuvalt. Juba lasteaeda luues oli nägemus lapsepõlve hoidvast ja seostatud õppimist rakendavast tegevuskultuurist. Õpetajad ja juhtkond olid valmis vastu võtma väljakutset lapsest lähtuva õpikeskkonna loomiseks ning valmis uskuma, et õppimine võib alata lapse initsiatiivist, lapsed ja täiskasvanud saavad õppida kõrvuti ning et loovus ja uudishimu on väikelapse õppimise keskpunkt.

Reggio Emilia põhimõtted ja tegevuskultuuri tutvustus jõudsid meieni Turu Ülikooli doktori Maarika Puki kaudu, kes juba 1990-ndatel korraldas nendele põhimõtetele toetudes töö ümber endises Tallinna Piilupesa lasteaias. Positiivsetele tulemustele vaatamata ei olnud toonane ühiskond ja ametnikkond valmis lapsest lähtuva tööviisi rakendamiseks. Usk endasse ja lapsest lähtuva tegevuskultuuri võimalikkusesse ning vajalikkusesse hoidis temas indu ja julgust jagada oma kogemust 2010.a. Terakese õpetajatega.

Meie lasteaia töökogemus on aastate jooksul äratanud laiemat huvi lapsest lähtuvate põhimõtete ja projektidel põhineva õppe vastu. Oleme Eesti Reggio Emilia Ühingu loomise ja tegevuse algatajad ning eestvedajad. Kuulume Tartu Ülikooli innovatsioonilasteaedade hulka ning oleme praktikabaasiks Tartu Ülikooli alushariduse tudengitele.

Heas lasteaia peame oluliseks **lapse individuaalse arengupotentsiaali märkamist ja toetamist, õpikeskkonna loomist**, mis võimaldab lapsel ennast **loovalt** väljendada, pakub võimalusi aktiivseks suhtlemiseks ja omavaheliseks **koostööks**. Meie nägemuses on „hea lasteaia“ keskmes **ühiselt jagatud väärtused**, mille kandjad näevad lasteaia toimuvates õpi- ja arenguprotsessides osalejaid (lapsed, personal, lapsevanemad) ühtviisi oluliste ning vajalikena, suudavad rakendada ja arendada demokraatlikku ja protsessides osalemist toetavat maailmavaadet. Leiame, et meie tugevus lasteaiana on järjepidev toimeka ja üksmeelse kogukonna arendamine, mis põhineb ühistel väärtustel, milleks on LOOVUS, AVATUS JA KOOSTÖÖ.

Oleme oma lasteaia arendades loonud tegevuskultuuri, kus **lapsed** saavad kaasa rääkida oma õppimises, **pered** panustavad, et leida võimalusi lastel tunda end kogukonna liikmetena, **personal** jagab pedagoogilist vastutust – igaüks panustab õppimisse ja arengusse ning kõigi roll on oluline.

Oma analüüsis soovime keskenduda hea lasteaia aluspõhimõtete väljatoomisele ja nende rakendumisele. Soovime kandideerida tunnustusele **HEA LASTEAIA TEERAJAJA**.

Tugevuste, omapära ja arenguvõimaluste väljaselgitamiseks püstitasime uurimisküsimused:

1. Kuidas arvestame iga lapse heaolu ja arenguvajadustega?
2. Milline on koostöö ja suhted meie lasteaia õpetajate ja lapsevanemate ning lasteaia ja koostööpartnerite vahel?
3. Kuidas lasteaia keskkond loob heaolu ja toetab õppija arengut?
4. Kuidas on rakendunud lasteaia kollektiivis meeskondlik õppimine ja kuidas see toetab lasteaia kujunemist õppivaks organisatsiooniks?

Analüüsi koostanud meeskond:

Jaana Koger - pedagoog-metoodik, Rõõmuterake rühma õpetaja

Anne Oona - vanemõpetaja, Silmaterake rühma õpetaja

Kadri Karlis – õppejuht

Katrin Helendi - direktor

Analüüsi meeskonna moodustamisel pidasime oluliseks, et protsessis osaleksid lisaks juhtkonnale kindlasti ka õpetajad. Jagasime analüüsi valdkonnad inimeste tugevustest ja huvidest lähtuvalt. Kirjutamisele eelnes ühine arutelu, mille käigus jagasime valdkonnad ning tööülesanded ja koostasime tegevuskava.

Igaüks koostas oma valdkonna põhianalüüsi, mille sidusime tervikuks ühise arutelu käigus. Suureks toeks meeskonnale oli eetikakeskuse kohtvisiit, järgnenud tagasiside ning meeskondlik tagasiside esialgsele analüüsile. Analüüsi koostamise protsess koos tagasisidega lisas uusi vaatenurki meie tegevusele ja edasistele võimalikele arengutele. Konkursil osalemine õpetas kriitiliselt ning konstruktiivselt analüüsima oma tegevust, tegelema veelgi enam väärtusarendusega ning väärtuste kommunikeerimisega lasteaias ning kogukonnas. Samuti mõistsime tõenduspõhise lähenemise olulisust arendustegevuste kavandamisel.

LAPSE ARENGULINE VAJADUS - selgitatakse välja iga lapse individuaalsed vajadused ning arvestatakse nendega õppe- ja kasvatustöös

TERAKESE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED

LAPSMÕTLEB
KAASA, KUI TEMA
IDEED LOEVAD

LAPS ÕPIB
AKTIIVSELT, KUI
KOGEB EDU

LAPS ÕPIB LUUES
JA KAASA
MÕELDES

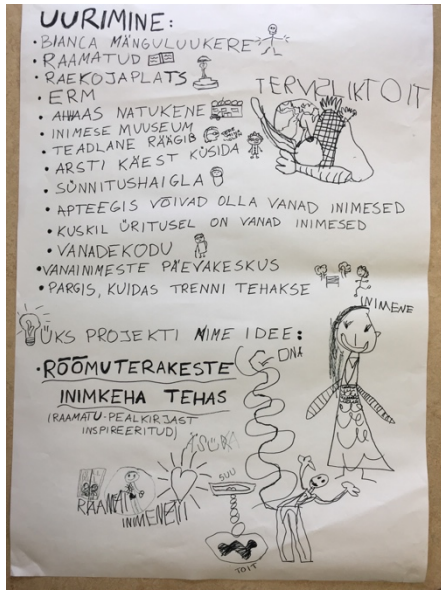
LAPS ÕPIB
MÄNGIDES JA
UURIDES

LAPS ÕPIB
AKTIIVSELT
TEGUTSEDES

Terakese õppe- ja kasvatustöö arengus liigume suunas, et õppekorraldus ja kasvatus on tihedalt seotud lapsest lähtuva kasvatus põhimõtetega. Igasugune õppimine eeldab tugevat motiveeritust, mis iga inimese sh. väikelapse jaoks tähendab tema huvid ja initsiatiiviga arvestamist. Kasvatuses tahame rõhutada hoolivust ja tõsiasja, et kollektiivis tuleb õppida arvestama teiste vajadustega, et toimiks koostöö, kuid alati peab lapsele jääma võimalus ka individuaalselt edu kogeda. Eduelamused ja positiivne tagasiside kaaslastelt või täiskasvanutelt suunab lapsi pingutama, aga annab ka julgust oma mõtteid ja ideid jagada.

Õppeaastat lasteaias alustame laste tegevuse jälgimise ja laste küsitlemisega, et välja selgitada, mis on nende jaoks hetkel aktuaalne, millised suhted valitsevad laste vahel ning jälgime, mida nad peegeldavad meile eelmisel aastal kogetud õppe- ja mängprotsessidest. See on mitmenädalane protsess, mis toimub mängides, hommikuringides, alagrupitegevustes, õppekäikudel, individuaalsetes vestlustes lastega, et edasise mängu ja õppimise korraldamisel lähtuda nende arenguvajadustes ja huvidest. Allpool on toodud näide laste mõtetest, huvidest, arvamustest koostatud pedagoogilisest dokumentidest. Alustati projektiga “Minu keha”. Samaaegselt laste jälgimise ja aruteludega toimub **pedagoogilise dokumenteerimise** protsess, mille käigus teevad õpetajad ülestähendusi laste ideedest, mõtetest, arutlusloogikast, arengulistest vajadustest jne. Õpetajad koostavad rühma aasta tegevuskava lähtudes just oma rühma laste vajadustest. Pedagoogilised märkmed, mis enamjaolt on digitaalsed, koondatakse

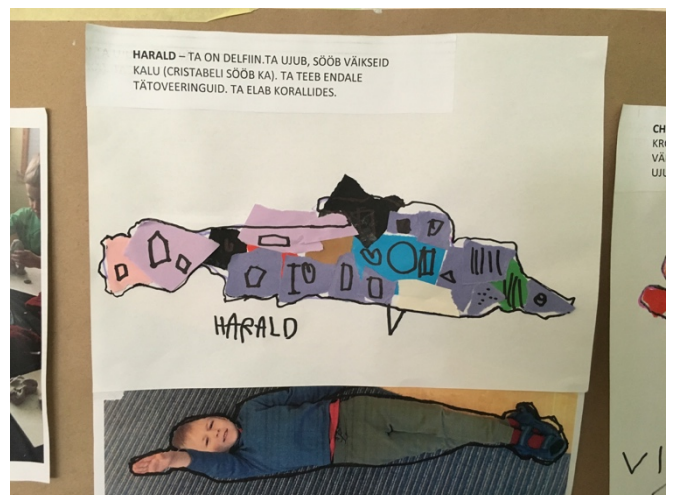

õpetajatete poolt peale analüüsimist ja sorteerimist iga lapse digitaalsesse arengumappi.

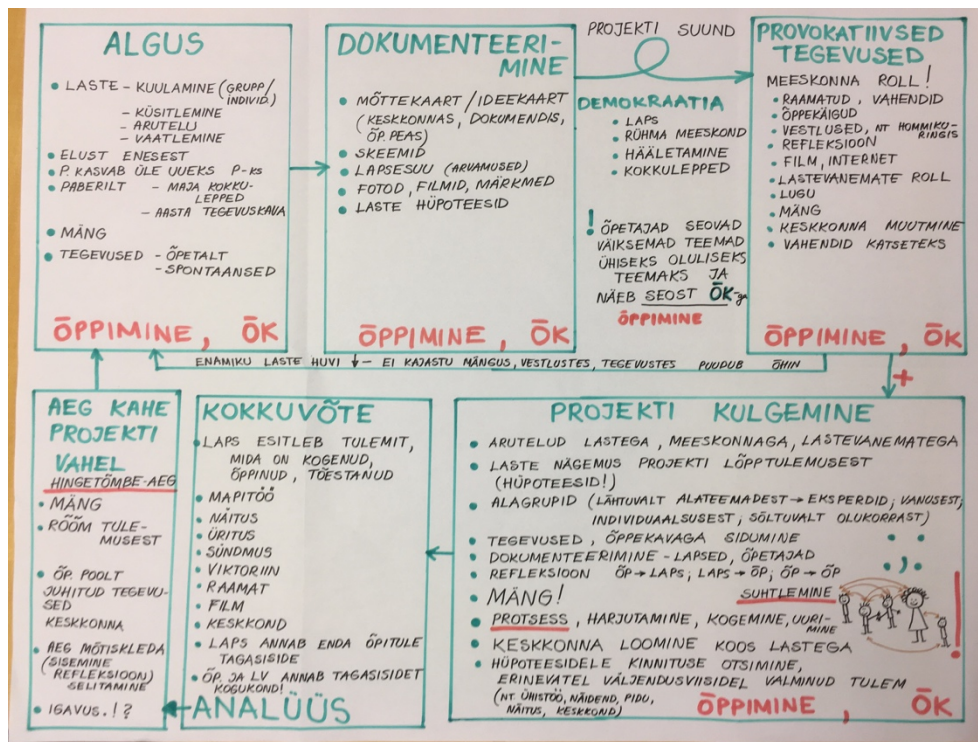
Arengumapp on oluline vahend, millele toetudes jagavad õpetajad lapsevanematele infot õppe- ja kasvatustegevuse ning lapse arengu kohta.

Pedagoogilised dokumendid (pedagoogilist tähendust omavad õpetaja märkmed, fotod, videod, audiofailid laste mängust ja tegevustest, laste kunstitööd, kritseldused, kirjutised) on aluseks [arenevale õppekavale](#), mis realiseerub läbi erinevate projektide. Mida täpsemalt ja põhjalikumalt on õpetajad suutnud neid dokumente analüüsida ja järeldusi teha, seda rohkem kujunevad projektid laste tegelikke huve silmas pidavateks õpiretkedeks. Laste õppimise protsess tehakse kõigile nähtavaks postrite ja stendidena õpiseinadel.

Näide Päikesterakese rühma õpiseinalt projekt “Mina liigun- kuidas?”

Kõik rühmad lasteaias töötavad **projektõppe** põhimõtteid järgides. Projektõppe võimaldab õppida lapsele omasel moel. Projektitegevused on vaheldusrikkad ning õpetaja tähelepanu on pigem protsessil kui tulemusel. Iga laps osaleb projektis vastavalt oma võimetele ja arengutasemele, iga lapse panus projekti arengusse on väärtuslik. See tähendab, et ka erivajadustega lapsed osalevad projektides oma suutlikkusele vastavalt, sest olulisem on lapse osalemine protsessis. Oleme visualiseerinud projekti etapid.

Lapsed on projektide käigus uurinud erinevaid protsesse (liikumine, aeg, staatiline elekter), lähimat ümbrust (röövikud, teod, trepid, autoparkla, linnaruum, loomad ja linnud, oma keha), väljendusviise (muusika, rütmid, helid, kunst), materjale (savi, betoon, kips, vill, paber, lumi, jää, liiv). Lapsed tõid kevadel läbiviidud rahuloluküsitluses (õpetajad küsitlesid 5-7 aastaseid lapsi individuaalselt) välja, et projektides osalemine võimaldab neil tunda end targana, sest “saad teada asju, mida teised ei tea”, see on põnev, saab palju uurida ja kasutada erinevaid vahendeid uurimiseks, saab ennast väljendada. Lapsed tõid välja, et “saavad ise rääkida tarkasid asju” ja “saavad ise öelda, mis küsimusi nad tahavad teada.”

2018 aasta kevadel ilmusid märguväljaku õunapuule röövikud. Suure tõenäosusega oli tegemist õunapuuvõrgendikoide röövikutega, kes asusid kiirelt õunapuulehti sööma ning puud võrgendisse märkimisväärse kiirusega. Röövikud söövad laste tähelepanu üsna

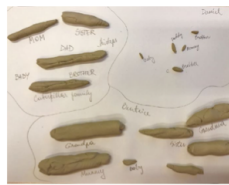
RÖÖVIKUD

mitmeks päevaks, aga lõpuks pani suurem osa nendest plehku ja uusi juurde ei tulnud. Nii see asi sinna paika jäi. Kuni...

... sügisel kutsusid lapsed vaatama röövikutele ehitatud kodusid. Sügisel lasteaeda tagasi tulles olid poistel kevadised röövikud mees ning nad pidasid väga oluliseks, et röövikutele oleks koht, kus elada.

... et lapsed saaksid oma mõtteid väljendada, võtsime appi SAVI...

MIDA LAPSED VÄLJENDASID?

- emotsionaalsust ja kiindumust
- loovust, muutumist
- sotsiaalseid suhteid, perekonna olulisust
- teadmisi röövikute elust

Näiteks rahvusvahelises rühmas, kus lastel on erinevad emakeeled, tuleb projektide läbiviimisel arvestada nii laste erinevate vanuste kui ka erineva inglise keele oskusega, mis on selles rühmas ühiseks suhtluskeeleks. Nii ei saa lastega suheldes toetuda ainult verbaalsele kommunikatsioonile. Appi tuleb Reggio Emilia pedagoogikas kasutusel olev "saja keele" mõiste.

See tähendab, et maailma tajumiseks ning eneseväljenduseks saab kasutada mitmeid erinevaid võimalusi lisaks verbaalsele kõnele. Rahvusvahelises rühmas saavad projektid sageli alguse laste mängust, kus nende huvid kõige ehedamal kujul avalduvad. Erinevate materjalide kaudu saab lapsi suunata väljendama oma emotsioone ja mõtteid. Kollektiivne tegutsemine soodustab nii keeleõpet kui ka lapselt-lapsele õppimist. Ühe "lisakeelena" on rühmas sageli kasutusel visuaalne keel ehk fotod ja videod, mida on võimalik mõista ka keelt oskamata. Mõnikord võib projekt alguse saada ka lihtsalt rühma toodud taimest. Näiteks "Päevalille" projektis löid õpetajad lastele inspireeriva olukorra tuues päevalille lastele uurimiseks rühma. Päevalilli käidi otsima ka linnaruumis ja avastati päevalilledega kaetud mägi Emajõe ääres. Päevalilli maaliti ja valminud maale esitleti lastevanematele näitusel.

PROJEKT "PÄEVALILLED"

Viimasel kolmel õppeaastal oleme rakendanud rühmades alagrupitööd. **Alagrupi** all mõistame laste gruppi, kus õpetaja ja/või assistendi juhendamisel tegutsetakse projektiga. Alagruppi kuulub tavaliselt kuni 7 last ning grupi moodustamine lähtub laste huvidest, vajadustest või vanusest. Alagruppide tegutsetakse enamasti kolmel päeval nädalas, kui hommikupoolsel ajal on rühmas töö 2 õpetajat ja assistent. Alagruppi juhib õpetaja või assistent ning tegevus- ja mängupaikadeks ei ole vaid rühmaruum, vaid ka ateljeeruum, söögituba, koridor või õueala.

Näide rühma alagrupitööst. Projektis "Röövikud" on üks alagrupp õues uurimas röövikuid, sellal kui teise alagrupi lapsed on ateljees tegemas röövikutele savist ja lehtedest kodusid. Kolmas grupp aga assistendiga rühmaruumis putukate minimaailmas mängimas.

Oluline on märkida, et alagrupp töötab koos seni, kuni laste aktiivne huvi õpiprotsessis on raugenud. Projekt võib laste huvi korral kesta mitu nädalat või isegi paar kuud. Alagrupp on väike ja turvaline mudel koos õppimisest, kus lisaks teadmistele ja oskustele, kujunevad lapses koostõised väärtushinnangud. Grupi väiksuse tõttu on õpetajal aega last kuulata, teda individuaalselt toetada, suunata, aga samavõrra olulisena õpib laps kuulama ja väärtustama ka teiste ideid, erinevaid vaatepunkte ja arvamusi. Alagrupis on lihtsam jälgida ja mõista laste omavahelisi suhteid ning õpetada neid olukordi lahendama kompromisse kasutades. Alagrupp loob võimaluse lastel üksteiselt õppida, tegutseda keskendunult ja näidata initsiatiivi.

Näiteks aitab laste omavahelist suhtlemist ja koostööd toetada Päikeseterakete rühmas ühe koolimineva tüdrukuga. Ta kujundas koostöös teise lapsega rühma lastele värvimisülesande (lapsed eristasid pildil nummerdatud detaile ja said neid värvida, kui lahendasid eelnevalt juurdeloendamise ja äraloendamise ülesande). Rühma- või paaritööd soodustavad alati laste sotsiaalset suhtlemist ja aitavad kaasa valdkonnapõhisele õppimisele. Kui lapsed tegutsevad koos, siis nad parandavad üksteist ja vahetavad ideid või kohandavad oma mõtteid. Laps on motiveeritud kaaslaste poolt oma tegevust jätkama ja lõpetama. Reggio Emilia põhimõtetes on väga suur roll just lapse õppimisel koos rühmakaaslastega ja õpe väikestes gruppides. Lastel on väiksemas grupis parem keskendumine, saab arvestada laste huvid ja mõtetega ning on eduelamused (väljavõte PT rühmaanaliüsist 2018/2019).

2018/2019.a. töötajate rahuloluküsitlusest lähtub, et 75% töötajatest tundis ennast alagruppi juhtides kindlalt ja laste rahulolu küsitlusest 2018.a. kevadel selgus, et lapsed hindasid kõrgelt rahulikku töömeeleolu alagrupis, võimalust oma tööd lõpetada ning oma mõtteid jagada.

Õpetajad näevad võimalust alagrupis tegutsedes paremini jõuda iga lapseni ning lapse vajaduste äratundmiseni.

Tunnetame, et järjest suuremaks ja olulisemaks muutub lasteaia osa iga lapse kujunemises kodanikuks. Demokraatlikku mõtteviisi saame lapse igapäevaellu tuua juba lasteaia - olgu selleks siis võimalus kaasa rääkida oma päevase puhkeaja reguleerimisel või söögitoas endale iseseisvalt toitu tõsta. Näeme ja mõistame, et laste demokraatia rakendamine meie lasteaia on veel algusjärgus ning tähendus sellele mõistele on kujunemas. Siinkohal üks näide:

Päikeseterakete rühmas on lastel võimalused ja vabadus oma mõtteid jagada, soov tegutseda iseseisvalt ja arvestada erinevate rühmakaaslastega. Lapsel on võimalus väljendada oma arvamusi, seisukohti aruteludes ja vestlusringides. Tal on võimalus osaleda rühmaruumi keskkonna kujundamisel ja lasteaia ühisürituste ettevalmistamisel. Lapsed osalevad rühma reeglite ja kokkulepete vastuvõtmisel, mis toimivad ka lasteaia üleselt. Rühmas on meil laste huvid, seisukohtade ja erinevate laste vaadete ja mõtete paljus, mis on demokraatia idees vägagi oluline. Kui mõelda, mida annab lastele demokraatia, siis see annab sallivuse, koostöö ja valikute võimaluse väärtustamise, vabaduse, kui vastutuse, kokkulepped, sõnalise ja loomingulise väljendamise vabaduse. Me arvame, et Terakeses lastega ühise keele leidmine on dialoogi loomine ja see eeldab õpetajatelt head tahet, valmisolekut ja mõtete avatust (väljavõte PT rühmaanaliüsist 2018/2019).

Heas lasteaia on õppimine ja kasvamine avatud, loov ja koostööne protsess.

Igäuhega arvestamine algab tema huvide, soovide ja (eri)vajaduste tundmisest. Vajaduste spekter on väga lai ning muutub üha kompleksemaks kui liigume Maslow järgi füsioloogiliste vajaduste juurest eneseteostuse suunas. Lasteaias ei saa alatähtsustada laste füsioloogiliste vajaduste rahuldamist. Puhkamine, liikumine, söömine peab olema päeva jooksul tasakaalustatud. Tegemist on valdkonnaga, mis otseselt mõjutab laste heaolu ja milles valikute võimaldamine (otsustamises osalemine) mõjutab laste rahulolu.

2015.a. külastasime NordPlus õpirände projekti raames Rootsi lasteaedu ning meile jättis sügava mulje söömise korraldus ja täiskasvanute tegutsemine söögitoas. Põhirõhk oli lapse iseseisvuse toetamisel ja korrast ning puhtusest, mis meil Eestis tundub olevat söögitoa põhiväärtus, oli asi kaugel. Ka vaikuses söömine polnud selles söögitoas esmane prioriteet. Mõnusa, tasakaalustatud melu keskel olid lapsed väga rahulolevad, tublid, iseseisvad, asjalikud ning mis väga oluline, et ükski laps ei keeldunud toidust. Lapsed viisid ise ära oma nõud ja alati oli keegi täiskasvanu vajadusel abiks.

Sellest inspireerituna saavad lapsed Terakeses tõsta endale toitu ise ja viivad ise ära oma nõud. Pealtnäha väike muutus nõudis selgitustööd nende õpetajate hulgas, kes kahtlesid lapse võimekuses iseseisvalt hakkama saada ja seadsid esikohale puhtuse ja korra tagamise vajalikkuse söögitoas versus lapse iseseisvuse toetamise. See protsess võttis aega ning vajas nii aruteluringe, kui ka juhtkonnapoolset jälgimist ja toetamist. Täna soovime parenduskohana julgustada sõimerühma töötajaid andma ka kõige väiksematele lastele suuremat otsustusvabadust ja iseseisvust toitu ise tõsta.

Toidu tervislikkuse ja kvaliteedi teemaga oleme tegelenud lastevanemate eestvedamisel ja kaasanud ka lapsi toitu puudutavatesse aruteludesse. Eelmisel aastal küsisime nõu koolieelikutelt, kuidas propageerida lasteaias salatite söömist.

Nende ettepanekul korraldasime lasteaias toorsalatite tegemise ja söömise päeva. Laste ettepanekud salatimenüüde osas edastasime toitlustajale, kes jälgib nüüd seda menüü

koostamisel. Tervisliku toitumise teema on endiselt päevakorral ning on lõimitud kokandustegevustesse rühmades.

Sageli annab laps oma rahuldamata vajadusest märku tavapärasest erineva käitumisega. Meie jaoks on kõige keerulisem aidata lapsi ja peresid, kus lapsel on suuri probleeme oma emotsioonide kontrollimisega või lapsel on erivajadus, mis ilmneb hälbelises käitumises. Kevadel tõid õpetajad õppeaasta analüüsis välja, et vajavad koolitust laste käitumise mõistmiseks ning suuremat kollektiivset tuge keeruliste olukordade lahendamisel. Käesoleva õppeaasta alguseks oleme planeerinud personali õpiringid, kus arutlusteemaks on lastega tekkinud keeruliste olukordade lahendamine. Eelmise õppeaasta kogemus õpiringide korraldamisest näitab, et praktiliste kogemuste jagamine üksteisega aitab õpetajatel leida tõhusaid meetodeid olukordade lahendamiseks. Õpiringidest loodame saada ka täpsema sisendi edasiseks personali koolitusteemaks.

Iga õppija individuaalsete vajaduste märkamine, väljaselgitamine ja nendega arvestamine eeldab pädevate töötajate olemasolu ja koostööd.

Soovime Terakese lasteaeda näha kohana, kus täiskasvanute hoiakud ja suhtumine on kujunenud laste vajadustest lähtuvalt. Märkasime mõned aastad tagasi, et traditsiooniline lasteaia töökorraldus ei võimaldanud õpetajatel lapsest lähtuvaid põhimõtteid rakendada. Hakkasime otsima lahendust, kuidas kogu rühmapersonal saaks otseselt lastega töötada. Võtsime tähelepanu alla õpetaja abide tööülesanded ning leidsime, et üldkoristuse ja laste toitlustamisega seotud ülesannete vähendamine tekitab olulise ajaressursi, mida kasutada lastega tegelemiseks. Palkasime lasteaeda lisaks õhtuse koristaja ja söögitoa perenaise. Esialgu põrkusime ebakindlusele, mis tulenes õpetaja abide vähesest lastega töötamise praktikast ning arusaamisest, et lastega võivad töötada ainult pedagoogilise haridusega inimesed. Tänu viimase viie aasta järjepidevale tööle õpetaja abide professionaalsuse tõstmisel, oleme oma arengus jõudnud olukorrani, kus õpetaja abidest on kujunenud õpetajatega võrdväärased assistendid. Nad on osalenud mitmel Tartu Ülikooli koolitusel, NordPlus õpirände projekti käigus külastanud Soome ja Rootsi lasteaedu. Oleme kokku leppinud lastega töötamise vastutuse piirid ja käsitleme vastutust kahel tasandil: **pedagoogiline ja kasvatusvastutus**. Saime selle lähenemise Soome Reggio Emilia ühingu juhatajalt Pirjo Salervolt. Assistentide vastutusallas on lastega tegelemine

ja tavapärase olukordade lahendamine, õpetajad kannavad lisaks ka pedagoogilist vastutust, kujundavad rühmasisest koostööd ja aitavad lahendada assistendi vastutust ületavaid olukordi. Lasteaia kontekstis on see olnud suur muutus, mis on olulist kasu ja tuge toonud lastele.

Pädevatele assistentidele toetudes on võimalik rakendada alagrupitööd.

Assistente on kõige rohkem innustanud see, et nad on osalised pedagoogilistes ja kasvatusprotsessides, saanud nähtavaks lastevanemate jaoks, lapsevanemad hindavad nende tööd ning nad saavad sageli positiivse tagasiside osaliseks. Assistentid on kaasatud õpetajatega võrdväärsetel tasemel lasteaeda puudutavate oluliste otsuste tegemisse, kujunenud on avatud ja koostööine keskkond.

Võime väita, et igas rühmas töötab lastega kolm pädevat inimest - kaks õpetajat ja assistent.

See protsess on võtnud aega aastaid, kuna õpetaja abil oli algselt keeruline ümber lülituda teistsugustele tööülesannetele s.t. koristamiselt ja nõudepesult üleminek lastega tegutsemisele ja õpetaja assisteerimisele. Oli vaja vaadata üle ametijuhendid ning korraldada arutlusringe assistentide ja õpetajatega vastutusalade määratlemiseks. Oma arengus oleme jõudnud sinna, et

assistendid on võimelised iseseisvalt juhtima alagrupi tegevust, kuid näeme siiski vajadust järjepidevalt tegeleda assistentide kompetentsuse tõstmisega kaasates neid koolitustele, õpiringidesse ja koosolekutele.

Tera kooli kunstiõpetaja rääkimas erinevatest linnaruumis loodud kunstiprojektidest.

Iga lapse individuaalste vajaduste märkamiseks ja väljaselgitamiseks oleme võtnud pedagoogilise eesmärgi uurida lapse mängu- ja õpiprotsesse ning tõsta õpetajate pädevust laste

õppimise nähtavaks tegemisel. Pedagoogiline dokumenteerimine on jätkuvalt õpetajate arenguala. Allpool õppejuhi poolt koostatud lapse õppimise uurimise poster õpetajatele.

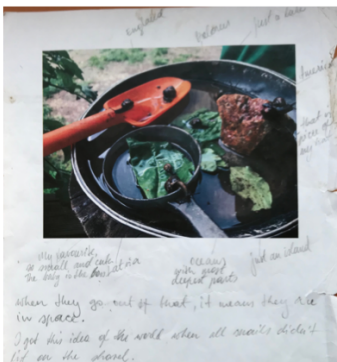
LAPSE ÕPPIMISE UURIMINE

LAPSE KUULAMINE

- KOHALOLEK
- HÄALESTUMINE LAPSE MÕTETELE
- KÕIKIDE MEELTEGA KUULAMINE
- VÄÄRTUSHINNANGUD

UURIV ÕPETAJA

2018.a. veebruaris uurisid Terakõse rahvusvahelise rühma lapsed Euroopa riike ja lippe ning arutlesid, mille pooltest rahvused erinevad või sarnanevad.

2018.a. juunis sõndis laste mängus tigude maailm ja maakaart.

ÕPPIMISE NÄHTAVAKS TEGEMINE

Pedagoogiline dokumenteerimine õppimise uurimise ja kavandamise vahendina

ÕPETAJA ARENGU VIIS ETAPPI:

- DOKUMENTEERIMISHARJUMUSE KUJUNEMINE;
- KINDLUSTUNDE KUJUNEMINE TEGEVUSTEST AVALIKULT ÜLEVAATE ANDMISEL;
- VISUAALSE KIRJAOSKUSE ARENEMINE (võime interpreteerida, üle kanda ja tähendust omistada infole, mis on esitatud pildiliselt);
- DOKUMENTEERIMISE EESMÄRGI MÕTESTAMINE ÕPPIMISE NÄHTAVAKS TEGEMISEL;
- ESILEKERKINUD TEOORiate JAGAMINE ÜHISEKS INTERPRETEERIMISEKS JA EDASISE ÕPPIMISE KAVANDAMISEKS

TEKKIV ÕPPEKAVA

Toetudes tuntud varajase lapsepõlve uurijate Dewey, Piaget ja Vögotski töödele, defineeritakse tekkivat õppekava kui protsessi, milles õpetajad kavandavad tegevusi ja projekte lähtuvalt lastest, kellega nad töötavad, võttes arvesse nende oskusi, vajadusi ja huvisid.

(<https://www.google.com/search?client=safari&rlsen&q=emergent-curriculum&ie=UTF-8&oe=UTF-8>)

PARENDUSTEGEVUSED:

1. Lisaks ülesmärkimisele on väga oluline osata kogutud pedagoogilisi dokumente, märkmeid, fotosid või videoid analüüsida. Oleme seadnud selle üheks arengu prioriteediks, sest näeme vajadust õpetajates süvendada **harjumust pedagoogilisi dokumente analüüsida ja oma tegevuse üle reflekteerida**. 2018/2019.a. rühmaanalüüsis märkisid õpetajad analüüsiva dokumentatsiooni täitmise pigem harvaks kui sagedaseks tegevuseks. Reflekteerimisharjumuse süvendamiseks on alates käesolevast aastast õpetajad iga kuu lõpus jaganud oma pedagoogilist tööd teiste õpetajatega. Eriti näeme seda vajadust alustavate õpetajate juures, et areneks oma töö analüüsimise oskus. Samavõrra oluline on kasvatada julgust avatult ja avalikult oma tööst rääkida.

2. Õpetajad tõid arenguvajadusena välja “**olukordade ja laste parema lugemise oskuse**” **täiendamise**. Nad hindasid enese kompetentsust keskmiseks lapse kui õppija uurimisel. Lahendusena näeme õpiringides üksteise töökogemustest õppimise võimalust. Õpetajad on eneseanalüüsi küsimustikus esile tõstnud järgmised võimalikud õpiringi teemad:

erivajadusega lapse toetamine;

kuidas laste mõtteid, avastusi ja nendevahelisi seoseid projektides välja tuua;

õppimise ja õpetamise nähtavaks tegemine;

kui palju saavad lapsed kaasa rääkida igapäevastes tegevustes.

3. Käitumisraskustega laste ja nende perede toetamine. Õpetajate koolitusvajadus, õpiringide korraldamine, tugisüsteemi loomine, tugisüsteemi leidmine sobitusrühma 2 lapsele, logopeedi töökoormuse suurendamine, koostöö Rajaleidja, tugiteenuste keskuse ja TERA psühholoogiga.

KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED

- Toimib koostöö lasteaiapere eri osapoolte vahel: koostöö on efektiivne õpetajate - lastevanemate, õpetaja - praktikant vahel, kasutatakse erinevaid koostöövorme.

Terakese lasteaia missiooniks on toetada iga lapse tegutsemisjulgust ja loovust ning aidata kaasa tervikliku isiksuse arengule. Oleme seisukohal, et ühe lapse kasvatamiseks on vaja kogu küla st tervet kogukonda! Oleme määratlenud lasteaia huvigrupid ja koostööpartnerid, kellega toimib hea koostöö. Koostöös väärtustame erinevate koostöörühmade vahel austust, lugupidamist, avatust ning võrdsusel põhinevaid suhteid. Lasteaia kõige aktiivsemateks partneriteks on lapsevanemad. Õpetajad on lapsevanematele toeks lapse arendamisel ja kasvatamisel neid vajadusel nõustades ja abistades. Koostöö aluseks on usalduslikud suhted ja kommunikatsioon. Peame oluliseks lasteaia ja kodu koostöö edendamist ning lapsevanemate kaasamist lasteaia igapäevaellu. Käesoleva õppeaasta töötajate rahulolu küsitlusest, milles osales 80% töötajatest, selgus et suhted lapsevanematega on väga head 70% ja head 30% töötajatest. Heade suhete kujunemise alguseks on pere esimene kohtumine lasteaiaiga. Kõik lasteaia kohast huvitatud pered saavad lasteaiaiga tutvuda ning vestlusingis juhtkonnaga jagatakse pere ja lasteaia ootusi, põhimõtteid ja väärtushinnanguid. Näeme, et suur vajadus sellise kohtumise järele on eriti rahvusvahelisse rühma tulevatele peredel, kes vajavad sisse elamist meie kultuuriruumi. Lasteaia lepingu sõlminud peredele korraldame tutvumisõhtu uues rühmas. Vanemad hea meelega tulevad lapse õpetajate ja rühmaga tutvuma. Selline kohtumine loob aluse usalduslikuks suhteks ja muudab lapse kohanemisperioodi sujuvamaks. Väärtustame vanemaid, vanavanemaid, peresid, nende kultuuri ja traditsioone. Oleme aastate jooksul kaasanud vanemaid õppeaasta teemadest lähtuvasse projektitegevustesse.

Eelmisel õppeaastal, kui õppeaasta moto oli "Kauni kodu lood ja laulud" ning EV tähistas oma 100 sünnipäeva, tekkis soov luua koos midagi sooja ja südamlikku. Kaasime pered ühisesse vaibakudumisse. Kõik pered tõid rühma kangatüki või riideeseme, millel oli oma lugu. Põimisime koos lastega perede lood kangaribadena vaibaks. Vaip aitab hoida sidet vana ja uue vahel, annab vanale esemele uue elu ning väljendab austust ajaloo ja esivanemate kultuuri vastu. Lapsed tundsid uhkust oma pere loo üle ja rõõmu koos vanemaga rühmas tegutsemisest. Kõikide rühmade vaibad esitleti koos lugudega näitusel ning selle külastamine sidus lapsi ja peresid veelgi.

LOLA- SEE OLI MINU EMA TEA PLUUS. SEE OLI TEMA
LEMMIKPLUUS. EMA OLI SEDA KANDNUD JUBA 10 AATAT.
PLUUS OLI TEDA HÄSTI TEENINUD. EMA ON KA PLUUSI HÄSTI
HOIDNUD. PLUUS ON TEHTUD VILLASEST JA SIIDISEST
KANGAST. JUBA AASTAID TAGASI TEKKISID KAHE KANGA
ÕMBLUSKOHTA AUGUKESED. SEE SAI MUSTA SOBILIKU
PITSIRIBAGA KAUNISTATUD- PAIGATUD. KUID NÜÜD, PAAR
KUUD TAGASI, LEIDIS EMA VEEL ÜHE AUGUKESE. SEE OLI
MÄRK SELLEST, ET PLUUS VÕIB "PENSIONILE" MINNA. EMA
KANDIS SEDA PLUUSI KA SIIS, KUI MINA VEEL ALLES TEMA
KÕHUS O...

Kõige olulisemaks oleme pidanud õpetajate ja lastevanemate hoiakute, uskumuste ja väärtustega tegelemist. Esimesel lasteaia aastal (2010) uurisime küsitluse kaudu kogu kollektiivi ja lastevanemate väärtushoiakuid. Küsitluse tulemused suunasid meid enam fookusesse võtma **loovuse arendamise** laste ja õpetajate hulgas ning leidma **tõhusaid koostöövorme** lapsevanematega, lasteaia meeskondade siseselt ning lasteaia partneritega. Koostöös lasteaia perega töötasime välja Terakese väärtuskasvatuse ainekava. Muutsime lastevanemate koosoleku vormi ja fookust - infokoosolekutest arutlusi sisaldavateks ümarlaudadeks. Lastevanemate ümarlaud toimub 3-4 korral aastas. Ümarlaudades arutletakse laste igapäevaelu üle rühmas, tutvustatakse laste õppimist projektitegevuste kaudu, lahendatakse probleeme (tervis, toit, käitumine). Ümarlaud annab kõigile võimaluse teha ettepanekuid, rääkida pere ootustest ning avaldada arvamust. Õpetajad saavad tutvustada oma eesmärgi, rühma kodukorda, kokkuleppeid ja teha koos peredega plaane. Õppekorralduse põhimõtetest ja lapse arengust saavad pered põhjaliku ülevaate iga-aastasel lapse arenguestlusel. Lapsevanem saab infot stendi, meililisti, telefoni ja Stuudiumi kaudu. Väga oluliseks peame igapäevast omavahelist silmast-silma vestlemist. Lastevanemate tagasisidet kogume igal kevadel elektroonse rahuloluküsitluse kaudu. 2019. a. võttis küsitlusest osa **70%** vanematest. Vastustest ilmnis, et hea meelega käib lasteaias 94,3% lastest. Lasteaed toetas vanemate arvates lapse iseseisvust ning lapse huvisid ja vajadusi ning rahul oma lapse lasteaia tegevuskultuuriga oli lausa 100% vastanutest. 97,1% vanematest olid rahul, et nad saavad mõjutada õppe- ja kasvatustegevuse korraldust. Koostööd lasteaia ja rühma

õpetajate vahel pidasid heaks 98,6% vastanutest, laste ja õpetajate vahel koguni 100% vanematest. Õpetajate professionaalsust ja tööle pühendumist hindasid kõrgelt 98,6% vanemaid. Väärtustame lapsevanemate osalemist lasteaia igapäevaelus. Vanemad on rühma teretunud hommikuringis, projektitegevustes, õppekäikudel.

Igal kevadel korraldame koos vanematega õuealal kevadtalgud. Vanemate eestvedamisel õuealale kerkinud püstkoda, pajuonnid ja puidust veoauto. Käesoleval aastal ehitasid lapsevanemad lastele mänguköögi ning sisustasid selle mänguvahenditega. Uuendati liivaalasiid, paigaldati õuepingid, rajati lillepeenrad.

Lapsed

*tunnevad
rõõmu*

valmivast

püstkojast

Kevadtalgutel valmisid peenrakastid

PARENDUSTEgevused:

1. Koondada infovahetus lapsevanematega ühte kanalisse (Stuudium), et infovahetus oleks turvaline, kompaktne, kiire ja mugav ning info vanemale kiiresti leitav.
2. Meie soov on, et vanemad oleksid paremini kursis lasteaia pedagoogilise tegevusega, mis annab lapsele suurema turvatunde ja loob heaolu. Rühma ümarlaudades soovime edaspidi regulaarselt tutvustada Reggio Emilia põhimõtteid, et vanemad mõistaksid paremini õpetajate pedagoogilisi valikuid.
3. Vanemate osalemine lastevanemate koolitustel on aastaid olnud väga madal. Proovime uuel õppeaastal rakendada uusi koolitusvorme. Näiteks lastevanemate kohvik-klubi ja kohustuslik koolitus/teabepäev enne lapse kohakasutuslepingu sõlmimist.

Praktikate juhendamine hoiab õpetajat kursis nüüdisaegsete pedagoogiliste lähenemistega ning annab võimaluse töökogemust jagades panustada alushariduse arengusse.

Lasteaed on kujunenud praktikabaasiks Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonnale, Tallinna Ülikoolile, Tartu Tervishoiu Kõrgkoolile ning seda juba peaaegu kümme aastat. Praktika juhendajana tegutseb 6 õpetajat.

Koostöö praktikaasutustega loob mõlemapoolset väärtust:

- Terakesel on võimalus **toetada alushariduse arengut** ja tulevaste õpetajate **õpikogemusi** järgneva tööeluks.
- Praktikate kaudu saavad üliõpilased tutvuda **Reggio Emilia tegevuskultuuri lähenemisviisidega** ja **kaasaegse õpikeskkonna võimalustega**.
- Tulevastelt noortelt õpetajatelt saab õppeasutus sisuka **tagasiside õpetamisest ja õppimisest**.
- Praktika võimaldab õpetaja **elukutset väärtustada** ja ühiskonnas selle **staatust parandada**.
- Tartu Ülikool pakub **mentor- ja praktikakoolitusi Terake õpetajatele**.

On suur rõõm, et tudengite huvi meie lasteaia tegevuskultuuri vastu on üha suurenenud.

Peame oluliseks inimlikke väärtusi - positiivsust, hoolivust, usaldust, empaatilisust, mõistmist. Iga tudeng kogeb praktikale tülles, et teda oodatakse. Meie jaoks on väga olulised

suhtlemine ja tagasiside. Suhtlemine algab tavaliselt juba enne praktika ametlikku algusaega. Praktikale tulles täidavad nii üliõpilane kui mentor vastava kokkulepete lehe, milles kajastuvad mõlemapoolsed ootused ja kokkulepped. Praktikal olles saab tudeng osaleda meie lasteaia õpiringides, koosolekutel, teabepäevadel, väljasõitudel, üritustel, võtta osa perevestlustest ning erialaspetsialistidega toimunud laiendatud ümarlaudadest. Igapäevaselt toimuvad vestlusringid nähtust, läbiviidust, kogetust. Praktika lõppedes toimub pidulik lõpuring koos lasteaia juhtkonnaga. Tagasiside saamiseks oleme välja töötanud vastava tagasisideküsitluse praktikandile.

Tagasiside on olnud üliõpilaste on olnud positiivne. Tuginedes viimase aasta küsitlusele, on tudengid välja järgmised Terakese tugevused:

- õpetajate oskust lapsi kuulata, nende arvamuste ja ettepanekute ning mõtetega arvestada ning seda, et laps saab koos täiskasvanuga olla õppija, mängija, avastaja;
- õpetajate professionaalsust ja meisterlikkust;
- praktikantide sõbralikku vastuvõtmist, positiivset õhkkonda;
- õpikeskkond, mis innustab uurima, avastama, arvestama, mängima, looma, katsetama;
- avatust, koostööoskust peredega.

Märkustena on tudengid ära toonud, et praktika algaks ühise inforingiga, kus räägitakse täpsemalt lasteaia ja tudengite ootustest ja õpieesmärkidest. Samuti on välja toodud, et Terakese õppekorralduse eripärast tulenevalt on keeruline järgida täpselt TÜ praktikajuhendit.

Tudengitest meie majas tunnevad rõõmu nii lapsed, lasteaed kui vanemad. Oleme saanud endale uusi noori õpetajaid, värskaid ideid, põnevaid kogemusi. Lapsed hindavad väga suhtlemisvõimalust praktikantidega.

Tudeng koos lastega uurimas, mis teeb hambad rõõmsaks....

Oleme õnnelikud, et meil on õnnestunud populariseerida koolieelse lasteasutuse õpetaja elukutset. Aastate jooksul on olnud praktiliselt mitu tudengit, kes pole oma valikus saada lasteaiaõpetajaks päris kindlad olnud. Praktiliselt lahkudes on see soov aga kindel ja tudengid on täis tahtmist töötada oma õpitud erialal.

PARENDUSTEGEVUSED:

1. Tõhustada koostööd TÜ-ga praktika tagasisidestamise osas. Võimaldame kõigil praktikaõpetajatel osaleda kõikidel TÜ korraldatud praktikajuhendajate ja mentorõpetajate koolitustel ning seminaridel.
2. Järgmisel aastal korraldada tudengitele praktika alguses ühine inforing, et täpsustada tudengite ja praktika juhendajate ootusi eelseisvale praktikale.

KASVAMIST JA ARENGUT TOETAV KESKKOND

• Õpi- ja kasvukeskkond loob ja toetab laste heaolu siin ja praegu

Võimalusi realiseerida lapsel oma arengupotentsiaali loob ennekõike keskkond. Keskkonna all mõistame füüsilist, vaimset ja sotsiaalset ruumi, kus laps tegutseb.

Reggio Emilia tegevuskultuurist inspireerituna oleme lähtunud põhimõttest, et keskkond on teiste laste ja täiskasvanute kõrval **“kolmas õpetaja”**. Küsime endalt pidevalt, mida meie loodud keskkond õpetab, milliseid väärtusi kannab ning kuidas kujundab nende inimeste identiteeti, kes seal pika päeva viibivad. Loomes ja muudame keskkonda koos lastega ja laste heaolule mõeldes. Oleme lastega pidevas dialoogis, et mõista nende arenguvajadusi, mida keskkond saab toetada.

2019. aasta mais viisime läbi intervjuu lastega (intervjuu küsimustik on esitatud lisana), millele toetudes saame siinkohal jagada positiivseid kogemusi ja arengukohti laste heaolu loomisel.

Meile on oluline, et keskkond oleks muutuv, et vastata teadmisi konstrueeriva lapse vajadustele. Interjööris toimuvad pidevad muutused.

Fotodel on näha sama ruumi piirkond erinevatel ajahetkedel.

Lapsed:

- Siin ei pea õppides laua taga istuma.*
- Mulle meeldib, kui rühmas on mõni üllatus.*
- Siin on kogu aeg nii põnev ja ilus.*

Keskkond julgustab ja edendab suhteid, ühtekuuluvustunnet:

Küsidest lastelt hea lasteaia kohta, on esimeseks vastuseks sõbrad ja mäng. Suhted ja suhtlemine on hea õppimise alustaladeks ning seetõttu oleme oma lasteaias ruume planeerides püüdnud luua mitte ainult rühmades erinevaid tegeluskohi, vaid otsinud võimalusi olla rohkem avatud.

Lapsed:

Meie lasteaias on hea, sest siin saab palju sõpru.

Sõbrad on rõõmsad ja naljakad.

Siin saab venna/õega koos olla.

Sõbraga saab teha koostööd ja käest kinni hoida.

Sõpradega saab koos mängida, õppida. Ma õpin teiste laste pealt – keegi räägib midagi ja minu asi on ainult kuulata.

Sõber teeb pai ja tema kalli teeb mul südame soojaks.

Mõni aasta tagasi leidsime ühiselt, et õpetajate toast saaks lastele suurepärase kunstiateljee. Mõte teostus ja õpetajad kolisid koosolekuid pidama direktori kabinetti.

Koridorid on avatud lastele tegutsemiseks ja mängimiseks. Meie kogemus näitab, et lapsed väga hindavad võimalust ja usaldust liikuda laiemal alal ning see on soodustanud lastevaheliste heade

suhete tekkimist ka väljaspool oma rühma. Nüüdseks on koridoride ühiskasutamine muutunud laste jaoks loomulikuks tegevuseks. Avatud keskkond sümboliseerib meile olulist väärtust – olla avatud uutele väljakutsetele, kogukonnale, külalistele.

Söök saabub!

Kooliga ühises kasutuses olev mänguruum

Lapsed tunnetavad keskkonda hea ja meelepärasesena, kui nad saavad rahuldada oma uudishimu, tunda end kompetentsena, saavad olla korraka nii teadlased kui kunstnikud, saavad mängida. Reggio Emilia pedagoogilises tegevuskultuuris saavad koos tegutseda lapsed ja täiskasvanud, töö ja mäng, kunst ja teadus. On suur väljakutse luua keskkond, mis ühendab kõik ühtseks tervikuks. Meie jaoks on oluline, et laps saaks keskkonnas ise hakkama – korraldab oma töö- ja mängukoha, saab asjad riulitelt kätte. Kõik vahendid on lastele kättesaadavad kogu päeva jooksul – riiulid ja kapid on usteta ja avatud.

Lapsed loovad oma õpi- ja mängukeskkonnad suures osas ise. Kasutame erinevaid taaskasutusmaterjale, mis aitavad oma mitmekesisuse tõttu luua uudseid väljakutseid ning ühtlasi aitab taaskasutatav elustiil igapäevaselt lasteni tuua keskkonda säästvaid põhimõtteid.

Lapsed pööravad esteetikale suuremat tähelepanu, kui arvata oskame – neile meeldivad ilusad kohad, kus on palju valgust ja peegeldusi või siis jällegi hämarust ja varjude mängu; meeldivad lilled ja ilus muusika. Ilusas keskkonnas on hea olla – on erinevaid vaateid ja meelelisi elamusi. Lasteaiaruumi esteetilised omadused hõlmavad veel värve, tekstuure, looduslikke esemeid, laste kunstitööde väljapanekuid.

Valgus omab esteetilisest elamustest suurimal hulgal emotsionaalseid komponente – rahu, rõõm, kurbus, hirm, hubasus jt. Valgust, varju ja peegeldusi saame edukalt kasutada aga ka laste teadusliku maailmapildi avardamiseks – need loovad lastes uusi küsimusi. Siin kohtuvad teadus, esteetika, kunst.

2019. aasta kevadel läbi viidud laste intervjuudest jäi kõlama mõte, et „toas võiks olla nii palju taimi ja lilli ja loodust, et oleksime nagu õues“. Oleme koos lastevanematega püüdnud laste õueala muuta aastatega aina looduslähedasemaks – puidust mänguvahendid, pajuonnid, lillepeenrad ja -kastid, kividest labürint jt.

Meie lastele meeldivad ehedad materjalid, vesi ja pori, putukad ja linnulaul. Meie lasteaia asukoha boonuseks on naabriks olev loodusmaja ja selle park. Lastele väga meeldivad õuetegevused ja – mängud. Looduslikud materjalid annavad võimaluse kogeda erinevaid tekstuure, värve, lõhnu – need omavad suurt esteetilist kui ka pedagoogilist väärtust. Taimed ja loomad pakuvad imet ja rõõmu, hoolitsemisvõimalust, võimalust uurida elu mitmekesisust.

Lisaks looduslikele materjalidele rikastame keskkonda ka kangaste ja klaasmaterjali abil, villa, betooni, savi, vee ja liiva abil. Nii toa- kui õuemängudes meeldib lastele tegutseda “päris asjadega”.

Laste suureks lemmikuks looduse kõrval on digimaailm. Reggio Emilia tegevuskultuuri eeskujul oleme püüdnud neid kahte huvi ühendada. Projektide käigus saavad lapsed info

otsimiseks ja dokumenteerimiseks kasutada iPad'i ja arvutit, suure huviga avastatakse fotograafia maailma ja õpitakse seda rakendama teaduse ja kunsti hüvanguks. Laste fantaasiamaailma ja loovuse ergutamiseks on suurepärase võimaluse kasutada diaprojektorite, grafode ja digimaailma. Laste vaieldamatuks lemmikuks on kujunenud digimikroskoop, mille abil saab suurendatud pildi kuvada arvutisse ja seinale ning teha mikrofotosid. Kunsti- ja loovtegevustes oleme kasutanud erinevaid põnevaid programme piltide liikuma ja rääkima panemiseks (nt ChatterPix).

Lisaks lasteaiaruumidele ja õuealale kasutame väga aktiivselt linnaruumi võimalusi. Retked, uurimised, jalutuskäigud linnas ja metsas on meie jaoks regulaarsed iganädalased ettevõtmised, mis annavad võimaluse õppida ehedas keskkonnas. Retkedel viibime enamasti valitud päeva kogu hommikupooliku ja vahel ka kogu päeva. Lapsed hindasid seda väga kõrgelt ning arvasid, et see on üks parimaid tavasid, mis meie lasteaias on.

Laste küsitluse tulemuste põhjal saame öelda, et oleme oma keskkonna loomise põhimõtete ja oskustega väga rahul. Meie alusväärtused on toetanud keskkonna loomist, kus lapsed end hästi tunnevad. Kuigi meie lasteaiad on majas, mis pole lasteaiaks ehitatud, oleme andnud endast parima, et see muuta lastele heaolu pakkuvaks. Mitmed parendamisvaldkonnad, millele oleme mõelnud, on seotud kahjuks arhitektuuriliste muutustega ning neid teostada on keeruline (läbipaistvad ruumide vaheseinad, erinevad ateljeed, madalad aknalauad jne). Õnneks on meil võimalus neid unistusi realiseerida uues Lõunatera majas. Meie meeskonna tugevuseks on aga LOOVUS, mis võimaldab ka olemasolevale õpikeskkonnale parima võimsuse anda ning samuti KOOSTÖÖ lastevanematega, kes mõistavad suurepäraselt keskkonna rolli õppimises ja heaolus ning oma rolli keskkonna loomisele kaasaaitamises.

Parentusvaldkonna sõnastame läbi laste öeldu:

- Veel rohkem võiks olla kunstiasju, et kogu aeg jätkuks õues ka maalida.
- Lasteaiad võiks olla pisut suurem, aga mitte hiiglane.
- Võiks olla selline päev, kus laps minna direktori kabinetti ja seal asju arutada ja rääkida, mis nad tahavad.
- Ma tahaksin teha nii, et meie lasteaias kunagi keegi haiget ei saaks ja ei kakleks.
- Ma soovin, et oleks vaikus ja mu mängu ei segataks.

- Iga päev võiks käia õppekäikudel.
- Ma paneksin meie tuppa ja aeda veel rohkem lilli ja taimi ja puusid. Siis tuleks siia rohkem linde laulma.
- Õpetajad võiksid erinevad olla, siis ei ole igav.
- Lasteaias võiksid olla erilised söögid.
- Magamine raiskab mänguaega.

Laste öeldust lähtudes on kavas 2019/2020 õppeaastal:

- mitmekesistada õueala – tekitada erinevaid kunstiga tegelemise võimalusi (pleksiklaasist molbertid, erinevad tahvlid);
- tuua rohkem taimi siseruumidesse ja kaasata lapsed nende eest hoolitsemisse;
- jätkata kokandustegevusega söögitoas;
- võimaldada koolieelikutele paindlikku puhke- ja magamisaja korraldust.

JUHTIMINE

• **Lasteaia kollektiiv on orienteeritud professionaalsele arengule ja väärtustab meeskondlikku õppimist**

Terake personal on lasteaia algusaastatest alates väärtustanud professionaalset arengut ning meil on ühine visioon kujuneda õppivaks organisatsiooniks. Eestvedajatel (juhtkond ja arendusmeeskond) on olnud motivatsioon areneda õpetajana ja isiksusena ning jätkuvalt tahe panustada lasteaiaõpetaja maine ja positsiooni tõstmisse ühiskonnas laiemalt.

Meie visiooniks on olla ainulaadne ja tunnustatud lasteaed, mis paistab silma tervikliku õpi- ja kasvukeskkonna poolest ning on tuntud kui last, õpetajat ja lapsevanemat väärtustav lasteaed. Siiski ei ole lapsest lähtuvate põhimõtete mõistmine ja rakendamine olnud meie lasteaias kiire ja kerge protsess. Nüüdisaegse õpikäsituse mõistmine eeldab õpetajalt sisemist valmisolekut muuta oma uskumusi õppimisest ja õpetamisest. Oleme kogenud erinevaid probleeme ja takistusi.

Kõige suuremat vajadust tundsiime ühistel väärtustel põhinevate kokkulepete järele, et lasteaed toimiks vastavalt püstitatud eesmärkidele. Koostasime kogu personaliga Hea Tava, mis sisaldab kokkuleppeid lapsest lähtuva töökultuuri rakendamiseks. Iga õppeaasta alguses vaatame Hea Tava üle ja vajadusel täiendame.

Uskumus, et lapse õppimine toimub vaid mehaaniliselt ning õpetaja ülesanne on täita kõik lapsed teadmiste ja konkreetsete oskustega on vajanud kõige rohkem muutmist. Et muutused ei jääks ainult paberile või suuresõnaliseks loosungiks, oleme võtnud aega uute arusaamade kujunemiseks. Viimasel viiel õppeaastal oleme võtnud igal aastal uurimiseks ja rakendamiseks ühe Reggio Emilia pedagoogika valdkonna. Järjepidevalt oleme korraldanud personalile koolitusi Reggio Emilia asjatundjate juhendamisel, võimaldanud kompetentsetel õpetajatel jagada koolitajatena oma kogemusi nii lasteaia siseselt kui ka teistele lasteaiaõpetajatele üle Eesti. Õpetajad on töötanud pedagoogilise kirjandusega ning jaganud saadud teadmisi kogu meeskonnaga. Uskumusi on aidanud muuta meeskondlikud õpiränded ja koolitused nii kodu- kui välismaal, kus õpetajad on saanud kogeda teistsuguses õpikeskkonnas (lapsest lähtuvat) õppimist.

Reggio Emilia pedagoogika rakendamine on muutnud õpetajate arusaama lapsest, kui potentsiaalsest õppimise algatajast. Oleme õpetajad usaldanud ja loonud võimalused

autonoomselt tegutseda oma rühma tööd korraldades. Mõistame, et lapsest lähtuva tegevuskultuuri mõistmisel ja rakendamisel on iga õpetaja omas arenguetapis, kuid peame oluliseks õpetaja valmisolekut ja soovi ennast pidevalt täiendada ning ise uurida, et kujuneda nn. “uurivaks“ õpetajaks. Peame oluliseks, et õpetajal oleks julgus mugavustsoonist välja tulla ning valmisolek muutustega toime tulla.

2017. aasta kevadel rääkisid meie õpetajad muutustest järgmises videos, mis valmis Järvamaa õpetajate teabepäeval esinemise raames.

TERAKE ÕPETAJAD MUUTUMISEST

Heas lasteaias toetatakse kõikide töötajate professionaalset arengut. Jagatud õpikogemus loob ühtset teadmist ja kujundab kollektiivis ühtseid hoiakuid.

Jagame mõtet, et iga täiskasvanu lasteaias on lapse õpetaja, olenemata tema ametikohast ja tööülesannetest. Seepärast peame oluliseks, et õppimine toimuks meeskondlikult ning igal ühel meie kollektiivis oleks võimalus ennast arendada ja õppida.

Meeskondliku õppimise ühe vormina on väga häid tulemusi andnud õpiränded Soome ja Rootsi lasteaedadesse. Kahe õpirände projekti toel on kõik meie lasteaias õpetajad ja õpetaja abid tutvunud lähemalt 2 - 3 lasteaiaga ning olnud ühes lasteaias töövarjuna 2-3 päeva. Õpiränded on andnud õpetajatele palju uusi rahvusvahelisi kontakte ning oleme loonud koostöövõrgustiku Soome ja Rootsi Reggio Emilia lasteaedadega. Käesoleval aastal lõime uue koostöö silla Norra lasteaiaga, kus 2 kuud praktiseerib meie noor õpetaja Anette.

Õpirännetel saadud teadmised ja kogemused andsid tõuke muutusteks keskkonnas ja töökorralduses. Lõime mängualad koridori, fookusesse tõusid erinevad materjalid, taaskasutus ja looduslik materjal, õpetajate poolt juhitud teemaprojektid muutusid järjest enam laste huvidest lähtuvaks, uus töökorraldus toetas meeskonnatööd rühmas, suurenes avatus ja koostöö rühmade vahel, hakkasime rakendama alagrupitööd (väljavõte 2015/2016 õ-a. kokkuvõttest)

Reggio Emilia pedagoogika tundma õppimine otse algallikast st Itaalia õpetajatelt ning Põhjamaade oma ala asjatundjatelt on olnud meie kindlaks eesmärgiks. Oleme saanud õpetajate grupiga külastada Loris Malaguzzi koolituskeskust Itaalias ning 4 õpetajat on osalenud samas

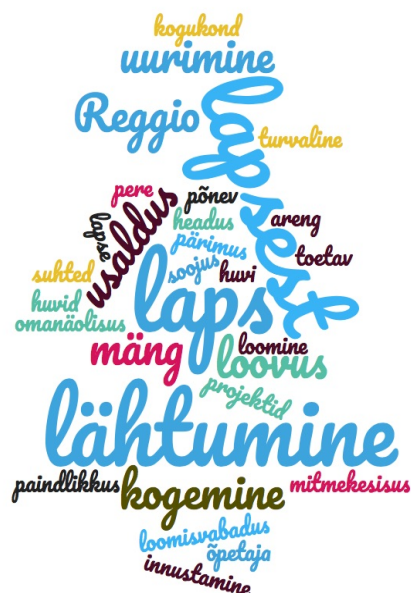
koolituskeskuses nädalasel kursusel “International Study group”. Rootsi õpetajate Kaili Pylkkö ja Signe Vats Jonsoni mitmed koolitused Terakeses on andnud meie meeskonnale nüüdisaegse arusaama lapse õppimise ja õpetamise filosoofiast ning Reggio Emilia pedagoogika metoodilistest võtetest.

Peale Reggio Emilias koolitust Itaalias 2017. a aastal tõid kursusel osalenud õpetajad (Merit, Kadri, Jaana, Merle) välja järgmised märksõnad arengusuundadeks – MÕTESTATUD TEGEVUS, uskumuste muutmine, õpetaja õpetamise filosoofia, olulise ja ebaolulise mõistmine, mugavustsoonist välja (aga kuidas?), töö teoreetiline materjali ja kirjandusega, kursisolek uute õppimisteooriatega, materjaliõpetus, bordercrossing (väljavõtte tagaside seminari protokollist).

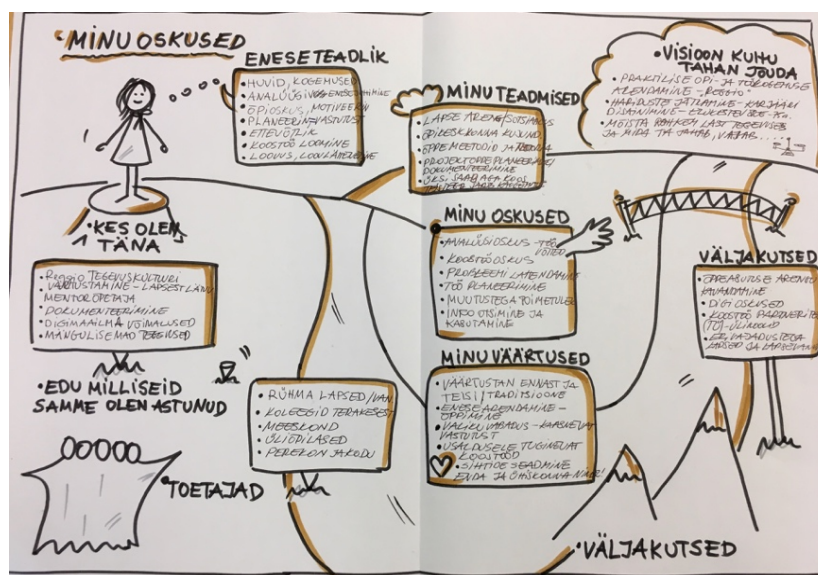
Viimastel aastatel oleme igal õppeaastal arutlenud õppeaasta alguses ja lõpus, mida õpetajad mõistavad lapsest lähtumise all ning kuidas arusaamad väljenduvad igapäevastes tegevustes. Uute rühmade lisandumine käeoleval sügisel tõi meie kollektiivi uued õpetajad, kellest enamus ei ole Reggio Emilia pedagoogikat praktikas rakendanud. Uue õppeaasta eesmärk on ellu viia kavandatud koolitusplaan, kus sisekoolitajateks on kogemust omavad Terakese õpetajad ning pakkuda uutele õpetajatele mentor kolleegide seast.

Jätkuvalt on meil vajalik pöörata tähelepanu õpetajate ja assistentide mõtestatud tegevusele. Analüüsida, kuidas täiskasvanute poolt kavandatud ja juhitud protsessid (laste kohanemine, mängutegevused, õppetegevused, puhkeaeg, sõõmine, õuetegevused, õpetamine ja harjutamine) mõjutavad last ning millisel määral saavad meie vanemad osaleda lasteaia laste õppimise protsessis.

2018. aasta sügisel uurime, mis on meie lasteaia tugevus. Iga töötaja iseloomustas seda märksõnaga ning arvamused võtab kokku järgmine sõnapilv.

Strateegilise juhtimise tasandil oleme otsinud viise, kuidas visiooni, väärtusi, eesmärke ja teisi olulisi sõnumeid meeskonnas luua ja kommunikeerida. Meeskondlikult õppides tutvusime eelmisel aastal visuaalse lihtsustamise meetodiga, mis on tööriist inimesele oma mõtete ja töö korrastamiseks ja tervikpildi loomiseks. Ühe ülesandena visualiseeris iga töötaja oma professionaalse arengu raja, mille alusel toimus koostöövestlus juhiga.

Visuaalse lihtsustamise meetodi kasutamise näide õpetaja eneseanalüüsiks. Selline vorm oli kõikidel õpetajatel koostöövestluse aluseks juhiga kevadel 2019.

Käesoleval õppeaastal oleme rakendanud uudse ühise õppimise vormina õpiringi meetodikat. Õpiringi meetodi aluseks on kõigi osalejate aktiivne panus, mille käigus tuginetakse osalejate teadmistele ja õpitakse üksteiselt. Õpiringil on enamasti õpiringijuht, kes juhib grupi arutelusid. Õpiringides arutlesime järgmistel teemadel: lapse uni lasteaias, mis on koolivalmidus, kujunev kirjaoskus. 2019 Terake õpetajate küsitluses hindas enamus õpetajaid õpiringi meetodi iseenda professionaalses arengus väga tõhusaks. Järgmise õppeaasta õpiringide teemaks märgiti kõige enam erivajadusega lapsega seonduv ning lapse huvide ja õppimise nähtavaks tegemine projektitöös.

Viimastel aastatel on üheks meie eesmärgiks töötajate digipädevuse tõus, kuna näeme, et digitaalne kirjaoskus pole enam käsitletav lisaoskusena, vaid on eeldus oma tööülesannete täitmiseks lasteaias. Heaks abiks on siin Tartu Erakooli haridustehnoloog, kes viib regulaarselt lasteaias meeskonnale läbi lühikesi digikoolitusi. Hindame tuginedes õpetajate töö vaatlusele nende pädevusi heaks. Õpetajad kasutavad õppetöös iPadi, digikaamerat, digimikroskoopi, projektorit. Pedagoogilisel dokumenteerimisel kasutatakse tehnilisi vahendeid, laste

arengumapid on digitaliseeritud. Mitme päeva õpetaja näol on lasteaias olemas nn oma digitugi, kelle poole vajadusel saavad õpetajad küsimustega pöörduda.

Õpetajad ja assistendid on koostööstelisel ja rühma analüüsis välja toonud, et hindavad kõrgelt koos õppimist, kuna õpitud saab ühiselt rakendada, koos analüüsida ja reflekteerida. Väga hea tagasiside sai meie kollektiivis Egle Säre koolitus “Lastega filosoferimine”, mis vältas mitu kuud ja mille praktilised tegevused lähendasid inimesi meie kollektiivis ning viisid õpetajate arutelud lastega uuele tasemele. Koolituse positiivne mõju on märgatav hommikuringide aruteludes ning alagruppide vestlustes, kus õpetajatel on oskus küsida küsimusi, mis laiendavad laste mõtlemist ning arendavad jutustamisoskust.

Küll on koolituste korraldamine kogu lasteaia meeskonnale üheaegselt suhteliselt keeruline. Oleme kollektiivis kokku leppinud, et üks koolituspäev õppeaastas on nädalavahetusel ning üks päev õppeaasta lõpus kokkuleppel lastevanematega, millal lapsed jäävad koju. Lisaks oleme korraldanud töö ümber koolivaheaegadel, mil lapsi on rühmades vähem ning saanud läbi viia arenduskoosolekuid, õpiringe ja koolitusi. Igal teisipäeval toimub õpetajate kogunemine, mis on, kas infokoosolek, sisekoolitus, õpiring või laste projektitegevuste jagamine slaidide või videona. Läänud õppeaastal hakkasime kasutama ka veebikoosoleku formaati Zoom keskkonna kaudu, kus rühmas puhkavate laste juures olev assistent sai koosolekust osa iPadi ja kõrvaklappide vahendusel.

Meie õpetajatel oli TÜ projekti toel võimalus aasta jooksul saada osa individuaalsest *coachingust*. Kuna meetod oli õpetajate jaoks uus ning osalemine vabatahtlik, siis kasutas seda võimalust oodatust vähem inimesi. Tagasisides märkisid osalenud õpetajad, et meetod oli tundmatu ning alguses oodati *coachilt* pigem nõuandeid lahendust vajavale probleemile. Seansside kulgedes saadi aga aru, et lahendused on igaühe enda sees, *coach* aitab vaid need oma meetoditega üles leida.

PARENDUSTEGEVUSED:

1. Reggio Emilia pedagoogika sügavamaks mõistmiseks on vajalik, et iga õpetaja lisaks koolitustele uuriks ja loeks veel iseseisvalt kirjandust ning rakendaks õpitud igapäevatoos. Iga õpetaja valib käesoleva õppeaasta alguses Reggio Emilia põhimõtetega seonduva teoreetilise või praktilise uurimisvaldkonna, tegeleb sellega ning teisel poolaastal reflekteerib oma õppimiskogemust õpiringis teiste kolleegidega.

2. Kasutada visuaalse lihtsustamise meetodit ülemajaliste ja rühma tegevuste kavandamisel. (Õpetab olulist ebaolulisest eraldama, eesmärgistama tegevusi ning tegevussamme konkretiseerima)
2. Juhtkonna osalemine *coachi koolitusel*, et koostöövestlus töötajaga muutuks *coachivaks* vestluseks.
3. Digitaalse kirjaoskuse jätkuv arendamine kogu personalil. Suurem tähelepanu eakamatele pedagoogidele, nende digioskuste arendamisele toetamisele ning hoiakute muutmisele. Lasteaia ühisdokumentide ja infovahetuse koondamine ühte kanalisse (Stuudium).

Lisa 1

LASTE HEAOLU LASTEAIAS TERAKE KÜSITLUS 5-7-AASTASTELE LASTELE

KEVAD 2019

1. Mis sulle meie lasteaias meeldib? Mille poolest on meie lasteaed eriline? Mis teeb meie lasteaia heaks?
2. Räägi mõnest põnevast ettevõtmisest/hetkest lasteaias.
3. Kuidas meie lasteaias õpitakse? Kuidas sulle meeldib õppida?
4. Kui sa oleksid lasteaia direktor/õpetaja, mida sa meie lasteaias/rühmas muudaksid?
5. Mis sulle üldse ei meeldi meie lasteaias?
6. Kas sa oled tundnud lasteaias hirmu? Millal, miks, mil viisil?
7. Kas lasteaias on vajalikud kokkulepped/reeglid? Millised?
8. Mis sind teeb lasteaias rõõmsaks? Mis sind rõõmustab?
9. Mis on sinu lemmikkoht lasteaias? Miks? ... Rühmas? Miks?
10. Milline koht sulle üldse ei meeldi? Miks?
11. Sinu lemmiksöök lasteaias?
12. Milline söök sulle üldse ei maitse?
13. Kas sinu arvamusega on arvestatud? Näide. Kas, mida, millal saad lasteaias ise otsustada/valida? On see üldse oluline?